REPUBLIKA

ROK I. | ŁÓDŹ, PONIEDZIAŁEK 10 GRUDNIA 1923 r. | NUMER POJEDYŃCZY MK. 50.000 | № 325

REDAKCJA i ADMINISTRACJA, PIOTRKOWSKA 49. TELEFON 22-14. | WYDANIE PORANNE. | GODZINY PRZYJĘĆ REDAKCJI 6—7 POPOŁUDNIU RĘKOPISÓW NIEZAMÓWIONYCH NIE ZWRACA SIĘ

Po wyborach w Anglji.

Trusty prasowe spowodowały klęskę konserwatystów.

Niewyraźna sytuacja parlamentarna wobec odmowy spółpracy Partji Pracy z liberałami.

Możliwość nowych wyborów za kilka miesięcy.

CIĘŻKA SYTUACJA BALDWINA.

PAT. — WIEDEŃ, 9 grudnia.—„Neue Freie Presse" donosi z Londynu: Wybory przyniosły zupełną klęskę konserwatystów, gdyż znaleźli się oni w mniejszości o blisko 100 głosów. Klęskę spowodowała kampanja potentatów dziennikarskich lorda Rothermere i Boa Verbrock przeciw Baldwinowi. W północnej Anglji ujawniła się bardzo silna tendencja przeciw cłom ochronnym.

„Daily News" twierdzi, że Baldwin poda się natychmiast do dymisji, ewentualnie przedstawi nowej izbie swój gabinet, jako gabinet najsilniejszej z pośród partji parlamentarnych, poczem, o ile nie otrzyma votum zaufania, zgłosi dymisję. Istnieje także, zdaniem dzienników, możliwość, że rząd Baldwina wejdzie w porozumienie z partją robotniczą i na podstawie takiego porozumienia będzie sprawował agendy aż do nowych wyborów, które nastąpiłyby w przyszłym roku.

Zdaniem publicystów angielskich, Baldwin doznawszy tak wielkiego zawodu z powodu wyniku wyborów, poda się natychmiast do dymisji. Premjerem zostałby Berkenhag, albo Chamberlain. Lloyd George zdecydowany jest wstąpić tylko do gabinetu koalicyjnego. Istnieje możliwość, że lord Berkenhag, który jest członkiem izby lordów, zostanie premjerem w izbie gmin, wskutek czego zająłby w tej izbie kierujące stanowisko. Jako następcę Baldwina wymieniają również lorda Courzona, który cieszy się sympatją kół liberalnych. Ogólnie liczą się tu z tem, że niedługo odbędą się nowe wybory.

PAT. — PARYŻ, 9 grudnia. — Według londyńskiego korespondenta „Tempsa", Baldwin zgłosi swą dymisję ze stanowiska przywódcy partji konserwatystów, lecz nie ze stanowiska premjera. Nie będzie więc koalicji konserwatywno-liberalnej, zarówno jak liberałów z partję pracy. Partja pracy jest zupełnie nieprzejednana i nie chce porozumienia, którego pierwszym rezultatem byłoby, jej zdaniem, poderwanie istnienia partji.

PAT. — LONDYN, 9 grudnia. — Baldwin oświadczył przedstawcelom prasy, że o obecnej sytuacji nic konkretnego powiedzieć nie może. Panuje przekonanie, że Baldwin będzie musiał złożyć dymisję, a formowanie nowego gabinetu powierzone zostanie lordowi Derby. Niektóre koła przewidują możliwość ogłoszenia nowych wyborów za kilka miesięcy.

JAKI BĘDZIE NOWY RZĄD.

PAT. — LONDYN, 9 grudnia. — Poglądy dzienników na wynik wyborów różnią się znacznie między sobą.

„Daily Mail" i „Daily Express" oświadczają się za koalicją konserwatystów z liberałami przeciw partji robotniczej.

„Morning Post" zaznacza, że nowa koalicja byłaby dla partji konserwatystów klęską.

„Westminster Gazette" zaznacza: Baldwin powinien powziąć decyzję niezwłocznie, gdyż sytuacja europejska wymaga, aby sprawa przyszłego rządu angielskiego była uregulowana możliwie jaknajwcześniej. Partja liberalna, która została wzmocniona, winna odegrać rolę naczelną i rzeczywiście decydującą. W kraju dokonał się zwrot na lewo, a rząd powinien być wyrazem woli parlamentu. Polityka nowego rządu powinna cieszyć się zaufaniem większości i opierać się na większości parlamentu.

PAT. — WIEDEŃ, 9 grudnia.—„Neues Wiener Journal" w doniesieniu z Londynu, pisze: Należy się liczyć z dymisją gabinetu Baldwina w najbliższych dniach. Sądzą, że Baldwin zaproponuje królowi, aby powierzył misję tworzenia gabinetu przywódcy najsilniejszej partji opozycyjnej, najprawdopodobniej partji liberalnej. Przedewszystkiem wchodzi w rachubę Asquith.

PAT. — LONDYN, 9 grudnia. — Przypuszczenia, że ostatni etap polityki francuskiej w zagłębiu Ruhry może dopomóc partji konserwatystów do zwycięstwa nie spełniły się. Dyplomatyczny sprawozdawca „Westminster Gazette" pisze: W celu rozwiązania sytuacji możnaby zwołać konferencję przywódców wszystkich stronnictw, którzy zastanowiliby się nad tem ,kto ma sprawować rządy do nowych wyborów. Żadne stronnictwo jednak, podkreśla dziennik, nie życzy sobie natychmiastowych wyborów, a równocześnie żadne stronnictwo nie jest dość silne, aby utworzyć rząd bez poparcia innego stronnictwa. Mac Donald, kończy dziennik, którego wymieniają jako kierownika przyszłego rządu, nie może niczego przedsięwziąć bez uprzedniej ugody z liberałami.

NARADY BALDWINA Z PRZYWÓDCAMI STRONNICTW.

PAT. — LONDYN, 9 grudnia — Ta okoliczność, że żadna z partji nie uzyskała takiej ilości mandatów, którąby zapewniła jej większość w parlamencie wywołała zaniepokojenie w kołach przywódców partji.

Premjer Baldwin odbył w sobotę wieczorem dłuższą naradę z lordem Jungerem i lordem kanclerzem Cave, których zdania w sprawie wytworzonej sytuacji pragnął zasiągnąć.

Przywódcy partji liberalnej oświadczyli, że stanowczo nie godzą się na porozumienie z partją konserwatystów i partją pracy.

Z drugiej zaś strony przywódcy partji pracy zaznaczyli, iż współpraca z partją liberalną byłaby niemożliwa.

Pozostaje fakt, że partja konserwatywna uzyskała najwyższą ilość mandatów. To też, jak przypuszcza prasa, zachowa ona w rękach ster rządu.

Dzienniki przypuszczają, że pomimo niemożności dojścia do porozumienia pomiędzy liberałami a konserwatystami partja liberalna zgodzi się popierać rząd konserwatywny we wszystkich sprawach, nie podlegających dyskusji. Jedną z takich spraw jest kwestja budżetu, oczywiście, o ile nie zostaną wysunięte jakiekolwiek zmiany w systemie podatkowym.

SZCZEGÓŁY WYBORÓW.

PAT. — LONDYN, 9 grudnia. — Reuter. W miarę ogłaszania wyniku wyborów okazywało się, że rząd znalazł się w trudnem położeniu. Klęska następowała po klęsce. Najpierw zanotowano sukcesy partji robotniczej, a potem nadeszły wiadomości o zwycięstwie liberałów, w takich nawet okręgach wyborczych, które oddawna należały do konserwatystów. Wobec całego szeregu klęsk konserwatystów, zwycięstwo ich w 12 okręgach, z których wiadomości były spóźnione, nie miało już znaczenia.

Wynik wyborów świadczy o tem, że gdy wielu konserwatystów, szczególnie w północnej Anglji, nie wzięło udziału w głosowaniu, liberałowie i zwolennicy Labour Party w większej liczbie głosując, wypowiadali się w ten sposób za utrzymaniem wolnego handlu. W okręgach wiejskich, które konserwatyści uważali za najsilniejsze, liberałowie osiągnęli wiele zwycięstw niespodziewanych.

WRAŻENIA W PARYŻU.

PAT. — PARYŻ, 9 grudnia — Rezultaty wyborów angielskich wywarły w Paryżu wielkie wrażenie. Cała prasa nazywa to wielką klęską rządu. Niezwykłe zwycięstwo liberałów i partji robotniczej daje większości dziennikom powody do poważnych rozmyślań o przyszłych stosunkach francusko-angielskich.

Rząd niemiecki otrzymał nadzwyczajne pełnomocnictwa

Parlament odroczono na czas nieograniczony.

PAT. — BERLIN, 9 grudnia — Na dzisiejszem posiedzeniu parlamentu niemieckiego w imiennem głosowaniu nad ustawą o pełnomocnictwach dla rządu, oddano 332 głosów. Za przyjęciem ustawy oświadczyło się 313 głosów, przeciwko 18, jeden wstrzymał się od głosowania. Wobec tego wyniku głosowania ustawa została przyjęta.

PAT. — BERLIN, 9 grudnia — Otwierając posiedzenie parlamentu prezydent Loebe zakomunikował uchwałę konwencji senjorów, postanawiająca, iż w czasie rozwiązania parlamentu, będą nadal czynne komisje spraw zagranicznych i komisja nadzorcza. Członkowie tych komisji posiedliby prawo poselskie.

PAT.—BERLIN, 9 grudnia.—Posiedzenie Reichstagu rozpoczęło się o godzinie 14. Po załatwieniu kilku spraw drugorzędnych o godz. 16.15 przystąpiono do głosowania nad ustawą o pełnomocnictwach dla rządu. W chwili rozpoczęcia głosowania część nacjonalistów i ok. 20 socjal-demokratów opuściła salę. Pozostali na sali nacjonaliści nie brali udziału w głosowaniu. Z wyjątkiem kilku chorych posłów na początku posiedzenia byli obecni niemal wszyscy posłowie. Obecny był nawet poseł niemiecki w Wiedniu dr. Pfeiffer, centrowiec, specjalnie sprowadzony przez swą partję. Nieobecny był Stresemann z powodu choroby.

Po głosowaniu odroczono parlament na czas nieograniczony.

PAT. — BERLIN, 9 grudnia — Wczoraj wieczorem ukonstytuował się komitet 15, którego poufnej opinji zasiągać musi rząd przy wydawaniu rozporządzeń na podstawie ustawy o specjalnych pełnomocnictwach. W komitecie tym reprezentowane są wszystkie partje parlamentarne. Przewodniczącym wybrano dr. Scholtza z niemieckiej partji ludowej. Komitet ten na wtorkowem posiedzeniu zajmować się będzie sprawą redukcji urzędników.

PAT. — BERLIN, 9 grudnia — Stała komisja parlamentarna postanowiła zniesienie nietykalności poselskiej pięciu posłów komunistów (między innemi Klary Zetkin) oraz socjalisty Loefla, oskarżonych o zdradę stanu.

PODPISANIE TRAKTATU HANDLOWEGO MIĘDZY STANAMI ZJEDNOCZONEMI I NIEMCAMI.

PAT. — WASZYNGTON, 9 grudnia Stany Zjednoczone i Niemcy podpisały traktat handlowy. Traktat przedwojenny, jak wiadomo, został unieważniony przez wypadki wojenne.

Polska w handlu międzynarodowym

Praca nad uzdrowieniem stosunków gospodarczych w Polsce wymaga nie tylko gruntownej reformy skarbowej — obejmuje ona również zorganizowanie racjonalnego handlu i przemysłu polskiego. Niepodobna zaprzeczyć, że panujący chaos finansowy, utrudnia w wysokim stopniu pracę na tem polu, utrudnia ją przedewszystkiem dlatego, że coraz wyraźniej występujące symptomata niemocy skarbowej Polski osłabiają zaufanie zagranicy do niej — to zaś powoduje, że świetne w zasadzie horoskopy polskiego handlu i przemysłu zaczynają blednąć.

Równocześnie jednakże trzeba sobie uprzytomnić, że pełna reforma gospodarcza dokona się tylko dzięki osiągnięciu dwóch momentów: rzetelnego, na pewnych podstawach opartego budżetu i racjonalnego bilansu handlowego, możliwie czynnego.

Błędem byłoby przesuwanie reformy handlu w daleką przyszłość, błędem byłoby dlatego, że sytuacja obecna, jakkolwiek niezdrowa i przygnębiająca, jest chwilą korzystną dla opanowania niektórych rynków zbytu, rynków o znaczeniu ogólnem, zapewniających zbyt nieograniczony pewnym gałęziom polskiego przemysłu.

Obecnie bowiem z powodu katastrofalnego z jednej strony spadku marki, producent polski — mimo wszystko — wytwarza po cenach stosunkowo niższych, aniżeli znaczną część krajów o stabilizowanej walucie. Dzięki temu może skutecznie konkurować, o ile je jakością, to ceną z potężnemi centralami zachodu. Wolno zaś przypuszczać, że stabilizacja marki, której musimy przecież oczekiwać przyniesie ze sobą zwyżkę ogólną cen, — która przynajmniej podniesie ceny polskie do parytetu światowego. Wtedy więc konkurencja i zdobywanie nowych rynków zbytu byłoby bądź ca bądd trudniejsze.

Jednem więc słowem eksport polski musi już teraz skierowywać się na należyte tory. Rozumiemy przez to przedewszystkiem zmianę charakteru eksportu, po drugie zaś zabezpieczenie sobie korzystnego zbytu. Co do pierwszej sprawy, to ogólnie jest znanem, że dzisiejszy wywóz polski ogranicza się prawie wyłącznie do surowców, a więc kopalin i drzewa. Już teoretyczne rozważenie pozwala na ocenę — małej stosunkowo wartości takiego wywozu. Wywóz bowiem powinien być dowodem zdolności wytwórczej danego kraju — eksport zaś surowców bynajmniej świadectwem takiem nie jest, nie reprezentuje bowiem nadwyżki pracy produktywnej — w pewnem tego słowa znaczeniu. Ze stanowiska zaś praktycznego spostrzec można, że wywóz fabrykatów daje daleko większe widoki realizacji zysków.

Kwestją, jak mi się zdaje, jeszcze bardziej aktualną, jest kwestja nowych rynków zbytu. Trzeba sobie uprzytomnić, że położenie geograficzne Polski pozwala jej na opanowanie handlowe wschodu, na którym jest w stanie zająć stanowisko dominujące.

Jasnem jest, że na zachodzie wyroby polskiego przemysłu zajmować muszą stanowisko trzeciorzędne. Młody przemysł polski, którego rozwój tak długo utrudniały zaborcze rządy, nie może się pokusić o konkurencję ze znakomicie zorganizowanym przemysłem zachodnim. A że na zachód Polska wywozi wielkie ilości surowców, więc należy je zrównoważyć w odpowiedniej mierze wywozem fabrykatów gotowych na wschód.

Słuszność tego twierdzenia okazuje się przedewszystkiem w dziedzinie przemysłu, przerabiającego surowiec obcy— np. przemysłu tkackiego. Jeśli Polska eksport tekstylnych fabrykatów skierowuje np. do Anglji, lub Ameryki, skąd otrzymuje surowiec, występuje w roli producenta-konsumenta, pracującego na cudzy rachunek, co utrudnia osiągnięcie należytych zysków zwłaszcza wobec tego, że wyroby tekstylne polskie są zaliczone na rynkach zachodu do dalszorzędnych.

Jednem więc słowem Polska ma stosunkowo rentowny zbyt swych surowców i ewent. pewnych wyrobów na nich opartych, niema zaś go dotychczas przynajmniej w rozmiarach i warunkach racjonalnych dla wyrobów innych przemysłów, jużto opartych na surowcu zagranicznym jużto jakościowo niższych od wyrobów innych krajów.

Naturalnie najlepszem polem zbytu byłaby Rosja ze swem zapotrzebowaniem niepokrytem przez produkcję lokalną. Jednakże trzeba się liczyć tu także z warunkami politycznemi.

Jednakże Rosja absolutnie skazana jest na tranzyt przez Polskę i że ten tranzyt w znaczeniu ekonomicznem Polsce szkody nie przyniesie, życzyć sobie tylko należy, by porozumienie na tem tle doszło do skutku Polska w takim razie miałaby wzajemne prawo do tranzytu przez Rosję, co otworzyłoby dla handlu polskiego dalekie horyzonty.

Mam tu na myśli handel z Turcją. Zawarta w tym roku umowa handlowa stanowi bardzo ważny czynnik wspomnianej zmiany. Handel z Turcją, handel kierujący się na Odesę, Chersoń i Czarne morze nie jest w Polsce rzeczą nową. Dość wspomnieć znakomicie prosperujący dom handlowy Prota-Potockiego za czasów Stanisława Augusta. Tradycje polityczne etc. etc. mogą tylko tworzyć czynnik pomocniczy i dodatni. Że zaś tam Polska znalazłaby zbyt dla wielu swych wyrobów, o tem wątpić nie należy. Taniość ich, wynikająca tak z niższych kosztów produkcji, jak też niewielkich kosztów przewozu dawałoby im wyższość nad artykułami angielskimi i t. p. Równocześnie pomoc dla Turcji w emancypowaniu się od gospodarczego poddaństwa wobec Anglji mogłaby stanowić ważny moment.

Nie można taić, że w wypadku wspomnianym handel polski przybrałby zgoła nowe szaty. Z jednej strony zainicjowałby wynikającą z położenia Polski ekspansję gospodarczą na wschód, z drugiej zaś strony stworzyłby poważne źródło zbytu i zysku. Rzecz oczywista, że handel taki wymaga specjalnego przygotowania — na dewszystko zaś wyklucza dyletantyzm. Te jego jednak cechy mogłyby tylko wyjść na korzyść całości polskiego życia gospodarczego.

Opinja trybunału haskiego w sprawie Jaworzyny przez oczy P. A. T.

PAT. — WARSZAWA, 9 grudnia — Całość opinji trybunału haskiego w sprawie Jaworzyny obejmuje kilkadziesiąt stron druku

Istota opinji trybunału mieści się w dwóch punktach zasadniczych. W pierwszym trybunał stanął po stronie tezy czechosłowackiej i orzekł, że pierwsza decyzja rady ambasadorów z dn. 28 lipca 1920 r. jest zasadniczo definitywną

W drugim trybunał haski jednakowoż tę decyzję uwzględnia w jej całości i w konsekwencji praktycznych tego uznaje wbrew tezie czechosłowackiej odcinek, opisany w decyzji z dnia 28 lipca 1920 r. topograficznie (od Brzegu do Czorsztyna), jako podlegający zmianom, przewidzianym w ustępie 3 art. 2 tej decyzji.

Trybunał przytem stwierdza, że nawet rząd czechosłowack uznał w swem expose prawnym, że jako konsekwencje zmiany linji Brzegi Czorsztyn mogły być także postanowione zmiany odcinka Rysy—Brzegi, głównego przedmiotu sporu.

Stąd wynika, że międzysojusznicza komisja delimitacyjna miała prawo proponować dnia 25 września 1922 r. radzie ambasadorów zmianę granicy jaworzyńskiej. Jak wiadomo, rząd czechosłowacki zajął stanowisko prawa proponowania jakiejkolwiek zmiany granicy nie posiadała dnia 26 grudnia -921 roku, w którym to terminie rada ambasadorów zawiadomiła rządy polski i czechosłowacki, że o ile do dnia 15 stycznia 1922 r. nie załatwią sporu polubownie, to komisja delimitacyjna ustanowi granice według decyzji rady ambasadorów z dnia 28 lipca 1920 r.

Trybunał haski odmówił dokumentowi z 6 grudnia 21, na który się rząd czechosłowacki przedewszystkiem powoływał, znaczenie pozbawienia komisji delimitacyjnej prawa zmiany granicy Na podstawie prawnej opinji trybunału haskiego zajmie się teraz rada Ligi narodów oceną propozycji komisji delimitacyjnej z dnia 25 września 19222 r.

Giełdy zagraniczne.

PAT. — BERLIN, 8 grudnia — Urzędowa. Notowania w miljonach marek.

Marka polska 1145
Belgja 195.515—194.485
Danja 746.130—749.870
Szwecja 1.101.240—1.106.760
Włochy 181.545—182.455
Anglja 18.234.250—18.345.750
Ameryka 4.189.500—4.210.500
Francja 219.450—220.550
Szwajcarja 730.170—733.830

PAT. — GDAŃSK, 8 grudnia — Urzędowa. Notowania w guldenach gdańskich.

Warszawa 1.456—1.464 za miljon
Marka polska 1.446—1.454 za miljon
Dolary 583.06—583.46 za 100 dol.
Nowy oJrk 573.06—575.94 za 100 d.
Zurych 99.75—100.25 za 100 fr.
Paryż 30.25—30.48 za 100 franków
Funty szterl. 19.950—20.050 miljardów marek niemieckich
Funty szterl. 2500—2500 guldenów gdańskich.

PAT. — ZURYCH, 8 grudnia — Notowania końcowe.

Nowy Jork 574
Londyn 2500
Paryż 33.55
Medjolan 24.87
Bruksela 26.40
Kopenhaga 102.10
Sztokholm 150.50

WALKA Z LICHWĄ W GDAŃSKU.

AW. — GDAŃSK, 6 grudnia — Na wspólnem zebraniu przedstawicieli zw. zawodowych robotniczych, urzędników i pracowników firm prywatnych uchwalono zwrócić się do czasu, aby władze wolnego miasta nie ustawały w walce z szerzącą się lichwą i spekulacją, trwającą mimo wprowadzenia stałej waluty. Ponadto uchwalono zwrócić się do władz, by prowadziły ścisłą kontrolę nad kalkulacją i cennikami kupców.

DŁUGI I WIERZYTELNOŚCI WEWNĘTRZNE PAŃSTWA.

PAT. — WARSZAWA, 7 grudnia— Wczoraj pod przewodnictwem p. marszałka Senatu Trąmpczyńskiego odbyło się posiedzenie komisji kontroli długów państwa, na którem poseł Michalski zreferował stan oprocentowanych długów wewnętrznych państwa oraz gwarancji, udzielonych przez państwo miastom i instytucjom społecznym i prywatnym. Dług oprocentowany państwa w dniu 30 listopada 1923 r. wynosił 139,221,283,180 marek polskich i 47 miljonów 911.750 złotych polskich. Jak wiadomo, pierwsze trzy serje złotych bonów skarbowych, tj. serja A. B. C. zostały już wykupione.

Gwarancje, udzielone miastom do dnia 30 czerwca 1923 r., wynoszą dla miast Lwowa i Krakowa 28 miljonów koron austrjackich.

Gwarancje, udzielone stowarzyszeniom i spółdzielniom spożywców wynoszą 416.500 tysięcy marek polskich oraz 143.083 funtów szterlingów, która to ostatnia gwarancja udzielona została Związkowi Polsk. Stowarzyszeń Spożywczych w Warszawie.

Gwarancje. udzielone posiadaczom papierów wartościowych, wynoszą 7 miljardów 600 miljonów marek polsk. oraz 20 miljonów funtów szterlingów, udzielonych Towarzystwu Wzajemnego Kredytu Przemysłu Polskiego w Warszawie które jednak zrealizowało dotychczas tylko 60.050 funtów szterlingów.

CENY ZŁOTA W PKKP.

Polska krajowa Kasa pożyczkowa płaciła wczoraj za rubla złotego 1.807.300 mk. za rubla srebrnego 1.200.500 mkr. za markę złotą 836.800, srebrną 333,500 za złotą koronę austrjacką 711,700, srebrną 278.400, za złotą jednostkę monetarną Unji łacińskiej (fr. złoty) 677.800 frank srebrny 278,400 za dolara złotego 3.514.000 srebrnego 1.604.800, za złoty funt szt. 17,098.000, za szylinga srebrnego 348.800, za gram czystego złota 2,335.1000, srebra 66,700 mkp.

Wiadomości bieżące.

GRUDZIEŃ **10** PONIEDZIAŁEK

Dziś: NMP. Lor.
Jutro: Damazego p. w.

Wschód słońca g. 7.00
Zachód o g. 3.40
Wsch. księżyca 2.50
Zachód o g. 3.25 pn.
Długość dnia g. 8.30
Ubyło dnia g. 8.20

Z żałobnej karty.

Ś. P. GEN. BRYG. GUSTAW KUCHINKA, B. SZEF SZT. D.O.K. ŁÓDŹ.

Dnia 7-go b. m. zmarł po krótkich cierpieniach w szpitalu mokotowskim były szef sztabu d-twa okręgu gener. w Łodzi, gen. bryg. Gustaw Kuchinka.

Urodzony dnia 17 marca 1875 r. w Czerniowcach, kształcił się w małopolskich zakładach n...

wstępuje do wojskowej akademji technicznej w Wiedniu.

Po ukończeniu wyższej szkoły wojennej przydzielony został do szt. gener.

Wojnę przepędza na wszystkich prawie frontach, zajmując dzięki swym wybitnym zdolnościom stanowiska dowódcy wyższych jednostek artyleryjskich.

Z pierwszym dniem organizowania się armji polskiej oddaje swe fachowe wykształcenie na jej usługi i jako szef szt. okręgu gener. w Łodzi wybija się wkrótce w najżmudniejszym okresie na czołowe miejsce.

Dwa lata jego pracy w Łodzi, które dały sposobność szerokim kołom społeczeństwa miejscowego poznać w wszelkich poczynaniach pierwszorzędne zalety ducha i walory organizacyjne, pozostawiły u wszystkich niezatarte wspomnienia o tej pogodnej, energicznej postaci młodego generała.

W jesieni z. r. żegnany z prawdziwym żalem przez wszystkich odjeżdża do Kowla, gdzie obejmuje d-two 27 dyw. piechoty.

Powołany na kurs dla wyższych dowódców w Warszawie uległ przed tygodniem ciężkiemu atakowi, który też sprowadził za sobą śmierć wspaniałe nadzieje rokującego generała.

Społeczeństwo łódzkie przyjmuje wiadomość żałobną ze szczerym smutkiem.

—:—

ŚMIERĆ PROF. STRASSBURGERA.

PAT. — WARSZAWA, 9 grudnia — Wczoraj zmarł tu dziekan wydziału prawnego i nauk politycznych uniwersytetu warszawskiego, prof. Edward Strassburger.

PIENIĘŻNE PRZESYŁKI I PRZEKAZY.

Powiększone zostało przyjmowanie listów wartościowych, paczek, przekazów pocztowych i telegraficznych z obecnej najwyższej sumy 10 miljonów mk. do 30 miljonów.

Opłata za przekazy wynosi ponad 10 do 15 milj. kwotę 10.000 mk., za każde zaś dalsze 5 milj. o 20 tys. mk. więcej. b.

STREJK LEKARZY KASOWYCH.

Onegdaj odbyło się w lokalu kasy chorych posiedzenie przybocznej rady kasy.

Po zreferowaniu sytuacji, jaka wytworzyła się wskutek przedłużającego się bezrobocia lekarzy kasowych, rada domagała się jaknajszybszego zlikwidowania strejku i bezpośredniego pertraktowania z lekarzami.

P. komisarz Giebartowski stojąc na stanowisku instrukcji otrzymanych w połowie listopada co do sądu polubownego, oświadczył, że uchwałę rady zakomunikuje ministerstwu pracy, co też telefonicznie w dniu wczorajszym uczynił. b.

STREJK FRYZJERÓW ZAKOŃCZONY.

Po dwudniowym bezrobociu przystąpili w dniu wczorajszym pracownicy fryzjerscy do pracy.

Pracujący na stałą pensję, otrzymali 100 proc. podwyżki lub procent, a pozostali również 100 proc.

Równocześnie cennik podwyższony został w ten sposób, że golenie kosztuje 200 tys. tj. strzyżenie 500 tys. mk. a strzyżenie i golenie razem 600 tys.

Z sali odczytowej.

—:o:—

Łódź w świetle cyfr—odczyt M. Hertza.

Miłośnikom statystyki nielada ucztę sprawił znany i ceniony działacz na niwie samorządowej p. Mieczysław Hertz, wygłaszając w ubiegły piątek w sali Stowarzyszenia Techników niezmiernie interesujący odczyt o Łodzi w świetle statystyki. Jako radny miejski, a następnie członek miejskiej komisji statystycznej, prelegent stykał się bezpośrednio z różnemi przejawami życia naszego miasta i nadal na jego pulsie trzymał rękę.

To też prelekcję p. Hertza, na wstępie pragniemy to zaznaczyć, cechowała nietylko doskonała teoretyczna znajomość metod statystycznych i tak rzadka wśród nas umiejętność czytania liczb, lecz nadto dokładna znajomość warunków, towarzyszących omawianym przezeń zjawiskom, znajomość, wynikająca właśnie z bliskiego kontaktu prelegenta z temi zjawiskami. Uwydatniło się to szczególnie gdy prelegent oświetlał wspaniały rozwój nauczania powszechnego w Łodzi. Wskazal wówczas, że spór o to, komu Łódź zawdzięcza ten rozwój, Radzie miejskiej kurjalnej czy pierwszej radzie z wyborów, jest niczem innem, jak nieporozumieniem, gdyż pęd ku oświacie szedł nie od góry, lecz od dołu, od najszerszych warstw społecznych.

Tę tezę prelegenta należy podnieść, jako niezmiernie trafną. Istotnie, cóż zdziałałyby dekrety i uchwały, gdyby brakło wśród ludu zrozumienia, a nawet, jak prelegent stwierdził, entuzjazmu, dla idei krzewienia oświaty. Nie zmniejsza to niczem — zdaniem prelegenta — zasług komisji powszechnego nauczania, która potrafiła urzeczywistnić realizację tej idei. Prelekcja p. Hertza składała się z analizy szeregu dziedzin życia Łodzi. Na wstępie prelegent mówił o rozwoju zaludnienia miasta i o ruchu naturalnym ludności. Następnie omawiał zagadnienie śmiertelności na gruźlicę, która rozwielmożniła się u nas w sposób zastraszający. Wystarcza zaznaczyć, że pod względem wysokości cyfry śmiertelności na gruźlicę wyróżniamy się wśród miast kontynentu, przekraczając znacznie analogiczną cyfrę Moskwy i Petersburga za paowania władzy sowieckiej.

Dalej prelegent zobrazował rozwój szkolnictwa w Łodzi, wskazując przy sposobności na wielkie upośledzenie Łodzi na polu państwowego szkolnictwa średniego. Pod tym względem stoimy na poziomie... województwa poleskiego. Wreszcie prelegent przedstawił cyfrowo konsumcję mięsa i alkoholu i zakończył odczyt przedstawieniem stanu gospodarczego Łodzi. Prelegent operował cyframi, zaczerpniętemi z „Prac statystycznych komitetu giełdowego", opracowanych przez prof. Adamowicza (dla okresu przedwojennego) oraz z „Rocznika statystycznego m. Łodzi", publikacji magistratu m. Łodzi, wydanej pod redakcją Edwarda Rosseta (dla okresu powojennego). Wspaniałą ilustracją tematów były diagramy, wykonane kunsztownie w miejskim wydziale statystycznym.

Po prelekcji wywiązała się dyskusja, która przyczyniła się do bliższego wyjaśnienia poszczególnych kwestji.

W końcu inż. Bajer podziękował prelegentowi imieniem Stowarzyszenia Techników za pięknie opracowany, nawskroś naukowo ujęty odczyt. Podzielając tę ocenę całkowicie, pragniemy wyrazić nadzieję, że po tym pierwszym odczycie z dziedziny statystyki nastąpią inne, nie mniej interesujące i pouczające.

Dr. L. K.

Jak Łódź płaci podatek majątkowy.

Przemysłowcy podpisali protokół.

Onegdaj rano przybył do Łodzi przedstawiciel ministerstwa skarbu p. Wiesenberg w związku z pobytem w naszem mieście posła Korfantego.

W izbie skarbowej zebrali się przedstawiciele czterech związków przemysłowców i po krótkiej dyskusji w obecności dyrektora izby skarbowej p. Towarnickiego podpisano przywieziony protokół.

Według podpisanej umowy, przemysłowcy zapłacić mają 15 miljonów franków szwajcarskich do dnia 15 b. m. w wielkim przemyśle i do 24 b. m. w przemyśle średnim.

Ponieważ nie przybyli na konferencję przedstawiciele przemysłowców tomaszowskich dyrektor Towarnicki zawezwał ich telegraficznie i w dniu dzisiejszym w jego obecności podpiszą oni zobowiązanie w imieniu swych członków.

Po podpisaniu protokułu, przedstawiciel ministerstwa wrócił do Warszawy. b.

Ile płacą kupcy żydowscy.

Wczoraj w lokalu centralnego związku kupców i przemysłowców odbyło się posiedzenie rady centralnej, na której delegaci kupiectwa łódzkiego żydowskiego pp. Frejlich i adw. Szwajcer złożył sprawozdanie z narad u wicepremjera Korfantego w sprawie podatku majątkowego.

Z relacji wynika, że na ogólną sumę 18 miljonów franków złotych jaką kupcy Rzeczypospolitej mają zapłacić na poczet podatku majątkowego, łódzcy kupcy mają zapłacić 4 miljony fr. zł.

Suma ta rozłożona została na gotówkę i weksle, przyczem zarówno gotówka, jak i weksle wystawione do 20 listopada 1924 r. muszą być złożone do dnia 20 grudnia r. b.

Również władze oznajmiły, iż nie będą ściągać zaliczek na ten podatek w markach polskich od tych płatników, którzy wezwą udział w repartycji centralnej rady kupców i przemysłowców.

Po sprawozdaniu wywiązała się dyskusja, a następnie upoważniono radę centralną do podpisania odnośnego wobec władz skarbowych zobowiązania.

Płatnicy będą podzieleni na 5 kategorji po 5.000 fr., 4.000 fr. 3.000 fr., 2.000 fr. i 1000 fr.

Jakie podatki płacić należy w grudniu i w styczniu.

Dziś upływa termin wpłaty trzeciej raty podatku przemysłowego za 1 półrocze, oraz zaliczki na pierwszą ratę podatku majątkowego.

Do 15 grudnia: podatek przemysłowy za listopad.

Do 31 grudnia: wykupienie świadectw przemysłowych (patentów).

Do 1 stycznia: osoby zajmujące mieszkania i pomieszczenia handlowe i przemysłowe składające wykazy osób, posiadających samoistny dochód, te zaś składają wykazy osób będących na ich utrzymaniu.

Od 1 stycznia do 1 lutego 1024 r.: zeznania o obrocie: 1) przedsiębiorstw handlowych I i 2 kategorji, 2) przedsiębiorstw przemysłowych 1-5 kategorji, 3) wykonywujących zajęcia przemysłowe 1 i 2 kategorji a) i b), 4 osób wykonywujących samodzielnie wolne zajęcia zawodowe.

Do 15 stycznia: podatek przemysłowy za grudzień.

Do 31 stycznia: zeznania o podatku majątkowym.

14 każdego miesiąca upływa termin wpłacania podatku dochodowego od uposażeń służbowych pracowników.

Od zaległości skarb państwa pobiera 5 proc. kary za każdy dzień zwłoki.

Z teatru miejskiego.

„KORDJAN" poemat dramatyczny w 10-ciu odsłonach Juljusza Słowackiego. Reżyserował p. Tadeusz Leszczyc.

Wystawienie „Kordjana" zapisać należy na poczet zasług p. Wroczyńskiego, jakkolwiek ani gra, ani wystawa, ani reżyserja nie stały może na tym wysokim poziomie, jaki cechował przeważną część granych dotychczas sztuk.

Przy ocenie piątkowej premjery należy uwzględnić niezmierne trudności techniczne z jakimi łódzki teatr walczy.

Dlatego Mont Blanc nie czynił wrażenia niebosiężnego szczytu i nie harmonizował ze sławnym monologiem Kordjana; plac Saski wydawał się miniaturowym „rynkiem", służącym do zabawy dla dzieci i t. p.

Scena jest mała, aparat sceniczny skromny a bezpośrednim skutkiem tych warunków są przy wielkim repertuarze mniej lub bardziej zasadnicze usterki inscenizacyjne.

Wspaniałym był pomysł ustawiania dwu żywych karjatyd, wyobrażających Strach i Imaginację.

Szczegółowe sprawozdanie umieścimy w najbliższym numerze naszego pisma.

Dr. W. F.

—

Dziś, t. j. w poniedziałek teatr miejski daje arcydzieło J. Słowackiego „Kordjan". We wtorek dla zrzeszeń „Szalona dziewczyna" w premjerowej obsadzie. W środę „Proces rozwodowy". W piątek premjera „Nauczycielka" Niccodemiego z p. Ireną Solską w roli tytułowej.

Dnia 10 grudnia r. b. zmarł po długich i ciężkich cierpieniach najukochańszy nasz

B. P.

ABRAHAM NUSSBAUM

w wieku lat 71,

o czym zawiadamiają pogrążeni w głębokim smutku

Żona, dzieci i rodzina.

Pierwszy turniej szermierczy w Łodzi.

Urządzony staraniem D. O. K. IV. pierwszy turniej szermierczy w Łodzi był dostępny tylko dla oficerów i szeregowych D. O. K. IV. zgromadził poza oficjalnymi uczestnikami o mistrzostwo kilka wybitnych szermierzy, między innymi taką światowej sławy powagę szermierczą, jak p. Tagler, honorowy prezes wiedeńskiego klubu szermierczego — p. dr. Krausz, p. Kowalewski z warszawskiego klubu szermierczego, p. Kryłowiecki—uczniowie Taglera Dąbrowski, Wierzba i Zagacki i inni.

W przedbojach uzyskał pierwsze miejsce urz. VII r. inż. Jan Nusbaum z Szef. Inż. i Sap. w Częstochowie, zdobywając nagrodę wędrowną w postaci puhara, ofiarowanego przez znanego przemysłowca łódzkiego p. Oskara Kona.

Drugie miejsce zajął por. Link z 10 p. a. p., trzecie — por. Szymański z 28 p. S. K., czwarte — kpt. Marszałek z 31 p. S. K., — piąte — ppor. rez. Rimler.

Wieczorem o godz. 8-ej odbyła się akademja szermiercza pod protektoratem gen. St. Majewskiego.

Aranżował znany lekko-atleta por. Konopacki.

P. Tagler demonstrując z swymi uczniami pokazowe lekcje wzbudzał w znawcach pełny zachwyt dla swej szkoły.

Gwoździem wieczoru było spotkanie Taglera z Nusbaumem, będące prawdziwą ucztą sportową dla podnieconych widzów.

Assaut dr. Krausza z p. Kowalewskim, starcia na szpady szable i rapiry, pięknie wyprowadzone touche, artystycznie przez uczni demonstrowane różne systemy walk, rzęsiście oklaskiwane przez egzaltujących się świadków, stanowiły zaprawdę silną emocję.

Nic też dziwnego, że sport szermierczy zyskał odrazu nowych namiętnych zwolenników, na gwałt wpisujących się do odnośnych klubów. p.

Raid samochodowy.

PAT. — WARSZAWA, 8 grudnia — Raid samochodowy. Droga na etapie Radom—Warszawa na skutek deszczu rozmokła i śliska. Wszystkie samochody przybyły do Warszawy bez szczególniejszych wydarzeń. W poniedziałek dokonana zostanie próba specjalna na przestrzeni 100 klm. Etapem dzisiejszym raid właściwie został zakończony. Samochody przebyły drogą około 3000 klm. ku obciążeniu balastem.

Prenumerata: w Łodzi mk. 1000,000 miesięcznie. —Zamiejscowa mk. 1200,000 miesięcznie.—Zagranicą mk.1.800.000 miesięcznie. | Odnoszenie do domu 50,000 mk. „Republika“ z „Expressem Wieczornym“ miesięcznie 1.850.000 mk.

Ogłoszenia: ZWYCZAJNE: mk.15.000 za wiersz milimetrowy (na stronie 10 szpalt). W TEKŚCIE: mk 30.000 za wiersz milimetrowy (na str. 8 szpalt). NADESŁANE: mk. 25000 za wiersz milimetrowy (na str. 8 szpalt) NEKROLOGI: mk. 25000 za wiersz milimetrowy (na str. 8 szpalt). Zaręczynowe i zaślubin. po tekście mk. 2 000.000 Zamiejscowe o 50 proc. drożej. Zagran. o 100 proc. drożej. Za terminowy druk ogłoszeń administr. nie odpowiada. Drobne 15.000. Posady i poszukiwane 10,000. Najmniejsze ogłoszenie 100.000

Każda nowa podwyżka obowiązuje wszystkie już przyjęte ogłoszenia do zmiany cen bez uprzedniego zawiadom.

Za wydawnictwo „Republika“ Sp. z ogr. odp.: Marjan Nusbaum-Ołtaszewski.—Czcionk. „Republiki“, Piotrkowska 49.—Tłocznia, Piotrkowska 86.—Redaktor Nacz. Marjan Nusbaum-Ołtaszewski.